

5. L'APÒSTROF

5.1. INTRODUCCIÓ

L'apòstrof és un signe ortogràfic consistent en una cometa volada (') que es posa per a indicar l'elisió d'una vocal d'una paraula àtona per contacte fònic en la vocal de la paraula tònica en la qual recolza la seua pronunciació, conformant un sol grup fònic.

Respecte a la posició de la paraula apostrofada, hi ha dos classes fonamentals d'apostrofament: darrere de paraula acabada en vocal (*agarra'l*); i davant de paraula escomençada per vocal o *h* muda (*m'alça*, *l'assunt*, *l'hipòtesis*).

Quan parlem, elidim moltes més vocals de les que representem en l'escriptura, mentres que en unes atres ocasions no elidim totes les que sí que ho fan en la llengua escrita. Les regles d'apostrofament pretenen simplement sistematitzar, per a la norma escrita, este fenomen de la llengua parlada.

5.2. L'APOSTROFAMENT DARRERE DE VOCAL

S'apostrofen els pronoms personals dèbils *me*, *te*, *se*, *lo*, *los*, *ne* quan apareixen darrere d'una forma verbal acabada en vocal i no van acompanyats d'un atre pronom. En tal cas prenen, respectivament, les formes 'm, 't, 's, 'l, 'ls, 'n: *ampara'm*, *assenta't*, *menge's*, *alça'l*, *torque'ls*, *prenga'n*.

No obstant, en el cas de que el verp acabe en *u* en valor de semivocal, l'apostrofament no tindrà lloc: *tragau-me*, *aveeu-lo*, *tragau-los*.

Estes formes apostrofades poden aparéixer també, baix certes condicions, en combinacions de dos o més pronoms, segons les normes que es detallen en el capítul de pronoms personals.

5.3. L'APOSTROFAMENT DAVANT DE VOCAL

Les paraules susceptibles de ser apostrofades davant de vocal o *h* muda són:

- a) els pronoms personals dèbils *me* (*m'*: *m'agrada*), *te* (*t'*: *t'acostes*), *se* (*s'*: *s'afanya*), *lo* (*l'*: *l'obedix*), *la* (*l'*: *l'alvança*), *ne* (*n'*: *n'ixen*) (veja's també el capítul de pronoms personals per a les normes d'apostrofació en combinacions de dos o més pronoms);
- b) l'artícul definit masculí *el* (o la seua variant *lo*) i l'artícul definit femení *la*, que en els tres casos se reduïxen a *l'*: *l'ingenier*, *l'home*, *l'amiga* (pero no quan *lo* actua com a pronom neutre: *lo estrany*, *lo actual*, *lo impossible*);
- c) les formes de tractament *En* (*N'Enric*, *N'Humbert*) i *Na* (*N'Ampar*,);

d) la preposició *de* (*fet d'espart, ple d'hòmens*).

Com a norma general, l'apostrofant se produïx quan estes formes àtones van seguides d'una paraula que escomença per vocal o *h*:

<i>m'amague</i>	<i>l'aplegada</i>	<i>l'arreu</i>	<i>N'Àngela</i>	<i>d'or</i>
<i>t'espere</i>	<i>l'enemiga</i>	<i>l'eixemple</i>	<i>N'Emili</i>	<i>d'estar</i>
<i>s'ofén</i>	<i>l'ira</i>	<i>l'institut</i>	<i>N'Huc</i>	<i>d'hivern</i>
<i>l'he dut</i>	<i>l'oposició</i>	<i>l'orso</i>		
<i>l'he coneguda</i>	<i>l'universitat</i>	<i>l'únic</i>		
<i>n'oferix</i>	<i>l'hedra</i>	<i>l'héroe</i>		
	<i>l'histèria</i>	<i>l'home</i>		
	<i>l'hora</i>	<i>l'humor</i>		

No obstant lo anterior, no s'apostrofa:

a) davant de paraula escomençada per *u* en valor de semiconsonant: *el huit, la huitava, el dia de hui, la ciutat de Huelva...*¹⁰⁶

b) davant de tèrmens estrangers a on la *h* inicial no és muda, sino aspirada:

La base espacial de Houston

El món de Hollywood

Ixquérem pel hall

Adquirí la majoria accionarial del holding

c) Els estrangerismes no adaptats al valencià que escomencen per *s* líquida solen escriure's en cursiva, i la norma recomana no apostrofar tampoc davant d'ells, encara que dita *s* se pronuncie habitualment [es]:

el stop

¹⁰⁶ Se recorda que la *i* mai és semiconsonant en valencià estàndart, i que les combinacions *ia, ie, io* són sempre hiat. Per tant, la *i* és una vocal plena i s'ha d'apostrofar: *l'hiat, l'hialita, l'hieràtic, l'ió, l'ionosfera*.

No obstant, en el cas de *hiena*, que sol pronunciar-se [jéna], per tradició la paraula manté la grafia etimològica (i no s'escriu *yena), pero és acceptable no apostrofar davant de dita paraula: *la hiena*.

el *statu quo*

el *striptease*

de *squash*

d) davant del nom de les lletres de l'alfabet valencià:

la i

la u

la en

la er

e) davant d'abreviatures o sigles pronunciades en vocal inicial:

la EOI

la LCD

el IVA

la UNESCO

la FM

la URSS

la ONU

el ABC

f) davant de la paraula una, referida a l'hora del rellonge:¹⁰⁷

*Anit se gità a **la** una i per això ara té tanta sòn.*

g) davant de les paraules escomençades per *a-* privativa:

*La normalitat a voltes és més anormal que **la** anormalitat.*

Notem també que l'apostrofament predomina sobre la contracció de l'article masculí *el/lo* en les preposicions *a, de, per*. D'esta manera, quan *el/lo* va seguit de paraula escomençada per vocal o *h*, s'apostrofa, encara que l'article definit masculí vaja precedit d'alguna de les tres preposicions susceptibles de contracció (*a, de, per*):

*Vaig **al** mege.*

¹⁰⁷ L'antiga norma de no apostrofar l'article *la* davant de les paraules *ira* i *host* queda suprimida, puix no pot donar-se ninguna confusió rellevant que justifique esta excepció; més encara quan la pronunciació de la *t* final de *host* desfà qualsevol possible coincidència fonètica en *os*.

L'index del bolletí

El trobí pel camí.

pero:

Saludí a l'home. (i no *al home)

El calaix de l'escriptori (i no *del escriptori)

Aniré per l'atre camí. (i no *pel atre)

5.4. L'APOSTROFAMENT DAVANT DE VARIANTS TIPOGRÀFIQUES

Les anteriors normes (escrites i també orals) no es veuen condicionades per certes convencions gràfiques que, en alguns casos, modifiquen la forma de l'escriptura, sempre que dites modificacions escrites no afecten a l'oralitat. Per tant:

- a) S'apostrofa davant de numerals que escomencen per vocal i que, d'acort en les normes habituals d'estil, se representen per escrit en números (aràbics o romans) i no en paraules:

A esta vora del carrer estan els números impars: de l'1 a l'11 / de l'u a l'onze.

L'11 de maig de 2005.

Del sigle X a l'XI.

- b) No hi ha apostrofament escrit (de la mateixa manera que no es dona a nivell oral) davant d'una paraula usada en valor metalingüístic. És dir, quan se fa una reflexió sobre la forma, l'us o el significat de la paraula en qüestió, ja que en eixe cas, a nivell oral, és pronunciada en un to especial i separada de la paraula àtona precedent, que deixa d'elidir-se.

En tal cas, la paraula usada en valor metalingüístic va destacada tipogràficament en cursiva (o redona, si tota la frase va en cursiva), entre cometes o, en ocasions (sobretot en l'escriptura informal o manual) també en majúscules o subrallada:

Mira cóm ha enganyat a Pere, la “amigueta de l'ànima” (en este cas se qüestiona que fora una amiga de veritat, i en conseqüència que se li puga aplicar realment eixe nom, per molt que Pere la nomenara aixina).

El present d'indicatiu de haver és irregular.

El femení de escàs és escassa.

Fes el favor de ACABAR.

Estos són els diners de Ana.

- c) Pel mateix motiu, no s'apostrofa davant de cites lliterals, les quals s'escriuen entre cometes d'acort en les normes de puntuació:

L'humiliava, referint-se ad ell en el malnom de “incompetent”.

El president censurà la “escassa col·laboració de l'oposició” en la resolució de la polèmica.

- d) Tampoc s'apostrofa davant de títols de llibres, pel·lícules, revistes, etc. que van destacats en cursiva, en redona (si tota la frase va en cursiva), o entre cometes (si es tracta d'artícles, capítols o, en general, una part inclosa dins d'una publicació):

Està llegint la *Ortografia Valenciana* de Lluís Fullana.

El Espill de Jaume Roig és una obra mestra del Sigle d'Or valencià.

Dins de “El lèxic valencià proscrit a través dels clàssics” trobaràs unes pautes bàsiques per a fer el teu treball.

- e) No obstant, és tolerable apostrofar davant d'una paraula que es destaca visualment en el text per mig d'un canvi d'estil (habitualment, negreta) sempre que eixa marca tipogràfica no tinga, en el camp de l'oralitat, cap de repercussió en l'èmfasis de la pronunciació: ja es produïxca per convenció gràfica, com a subrallat didàctic, com a norma d'estil en artícles periodístics o per motius anàlecs:

*Els accidents geogràfics més destacables del nord d'Àfrica són el **Sàhara** i l'**Atles**.*

*Els poemes de **Xavier Casp** i d'**Anfós Ramon** són imprescindibles per a entendre la lliteratura valenciana contemporànea.*

5.5. L'APOSTROFAMENT DAVANT DE NOMS PROPIS

Els noms propis registrats de manera oficial que contenen artícles inicials (especialment localitats, marques comercials i noms d'associacions i entitats, ademés dels títols de llibres o pel·lícules, ya tractats) se tendixen a considerar, en major o menor mida, com a unitats invariables que no han de ser alterades en ningun cas per les normes d'apostrofació, contracció o us de majúscules i minúscules.

El Saler

La Romana

El Corte Inglés

El Piló

Lo Rat Penat

El senyor dels anells

Els Borja, valencians

El dubte pot aparéixer si es dona una combinació de la preposició *de* i d'un nom propi d'estes característiques que escomence per l'article masculí *el* o *els*. Ha de notar-se que per fonètica sintàctica, la contracció tendix a fer-se igualment en el camp de l'oralitat, pero per excepció i respecte a l'integritat del nom, és norma habitual que l'apostrofació no tinga lloc en l'escriptura.

Per tant, el criteri més equilibrat i que coincidix en la pràctica escrita majoritària és respectar en este cas l'integritat de l'article masculí inicial, si s'encontra al principi del nom propi aixina oficialisat. En tal cas, la preposició *de* no es contrau i s'apostrofa davant de l'article:

La plaja d'El Cabanyal

L'autovia d'El Saler

L'Ajuntament d'Els Poblets

El Consell d'Administració d'El Corte Inglés

Ha guanyat el premi lliterari d'El Piló.

En l'any 2006 celebràrem el XXV aniversari de les normes d'El Puig.

Viu prop d'El Pinós.

L'alcalde d'El Verger

Si l'article masculí no es troba a l'inici del nom, o si el nom propi no és una localitat, marca comercial o nom d'associació o entitat, s'han d'aplicar les normes generals d'apostrofació i contracció:

*L'avenguda dels **Tarongers** (i no “d'Els Tarongers”)*

*El pont del **Real***

*El carrer del **Verger** (un verger qualsevol, sense referir-se a la localitat d'El Verger)*

*La plaça del **Mercat***

*La comarca del **Maestrat***

*La **Mare de Deu del Carme** té molta devoció en els pobles mariners.*

*Ma mare naixqué en **Sant Vicent del Raspeig***

Ribarroja del Túria

Notem de pas que quan un artícul masculí s'encontra a l'inici d'una unitat d'estes característiques, no es contrau encara que vaja precedit per les preposicions *a* o *per*; i s'escriu sempre en majúscules, per ser la primera de les paraules que conformen el nom propi.

Vinc de passejar per El Saler.

Vaig a pegar una volteta per El Corte Inglés.

La gent d'Alzira va a comprar a El Punt prou a sovint.

Antoni Atienza ha rebut moltes felicitacions per Els Borja, valencians.

